

Qüestió de noms

Sempre m'ha causat admiració el respecte, gairebé reverencial, que tenim la gent pels nostres cognoms.

I això a desgrat de saber que l'onomàstica dels països de llengua catalana, com també la toponímia, han sofert durant molts anys l'assot de funcionaris centralistes de llengua castellana (que no estaven per romanços i transcrivien allò que els filtrava l'oïda a la bona de Déu), amb la conseqüència de conservar-se molts casos de grafies pintoresques, producte d'un analfabetisme que se'ns imposava a nosaltres i els altres se'n servien amb el mateix aire imperial amb què clavaven piques a Flandes. En aquest sentit –i així ho he expressat en altres ocasions– és paradigmàtic el cas del cognom, tan català, de Cuatrecasa, mantingut per famílies mereixedores del màxim respecte en tots els sentits. És clar que hi poden haver motius d'escriptures, actes notariaus, herències i altres raons

de legitimitat que dificulten el pas cap a la normalització lingüística. Però a mi sempre m'ha fet angúnia haver de tragar tota la vida uns cognoms mal escrits, i jo me'ls vaig arreglar tots dos –patern i matern– tan bon punt m'ho va permetre la Generalitat republicana. Després, els trasbalsos històrics, una mandra imperdonable i el pes dels anys han fet que el meu DNI encara coixegi. Tanmateix, no ho he deixat com a herència als meus fills ni als meus néts, que tenen una filiació correctament escrita.

De tota manera, la veneració pels cognoms familiars sobrepassa el terreny purament gramatical. Hi ha fidelitats emocionants a unes formes que requereixen coratge. Pregant de tot cor que no se m'ofengui ningú (no invento res), transcric del lli-

bre *Els llinatges catalans* (Francesc de B. Moll, Editorial Moll, 1959, Palma de Mallorca), els següents exemplars que l'autor va situar a Catalunya, Illes Balears i País Valencià:

Claveguera, Morros, Ratera, Bassa, Porqueres, Porcar, Porc, Condó, Cisterna, Budallés, Bastard, Bord, Arruga, Canut, Gotós, Lletget, Mut, Carabassa, Figa, Proubasta... N'hi ha força més que superen la rutina onomàstica, però crec que ja s'entendrà el que vull dir.

Pere Calders